

Обертайло М. В., аспірантка

Викладач Одеського державного економічного університету

ДИНАМІКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Аналіз питань, пов'язаних з інноваційним розвитком промислових підприємств є актуальним з наукової та практичної точки зору. Успішне функціонування організацій України в сучасних умовах господарювання неможливе без активної інноваційної діяльності. Розглядаючи статистичні дані [1], було виділено 4 основні напрямки, за якими доцільно оцінювати стан і розвиток підприємств з точки зору інновацій та науково-технічних розробок:

- кількість наукових організацій і наукових кадрів в Україні;
- обсяг виконаних науково-технічних робіт;
- джерела фінансування інновацій на промислових підприємствах;
- інноваційна активність промислових підприємств і впровадження інновацій.

Розглянемо кожен напрямок окремо:

Кількість наукових організацій і наукових кадрів в Україні. Негативним моментом для розвитку науки сучасної України стало те, що після розпаду СРСР поступово закрилася велика кількість галузевих науково-дослідних інститутів. Це призвело до ряду ускладнень, починаючи з проблем збору статистичної інформації у розрізі галузей народного господарства, закінчуючи погіршенням рівня задоволеності потреб у розробках прикладного характеру. За даними Державного комітету статистики [1], в останні роки намітилася тенденція зниження загальної кількості організацій, які займаються науковими дослідженнями й розробками для промисловості. В 2007 порівняно з 2006 цей показник знизився на 3,3%, в 2008 порівняно з 2007 - на 1,9%, в 2009 порівняно з 2008 - на 2,7%. Також спостережується зменшення кількості осіб, що працюють у наукових організаціях та виконавців науково-технічних робіт (дослідників,

техніків, допоміжного персоналу). Проте, за розглянуті 4 роки значно зросла кількість кандидатів та докторів наук в економіці України, що позитивно для подальшого розвитку.

Обсяг виконаних науково-технічних робіт. Важливо підкреслити, що даний показник має позитивну динаміку. Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП у 2009 складала 0,95%.

Джерела фінансування інновацій на промислових підприємствах. Основну роль у фінансуванні інноваційного розвитку повинна відігравати держава. Тому відрахування коштів державного та місцевого бюджетів на науково-технічні розробки та впровадження нововведень в промисловість повинні мати позитивну динаміку. Слід відмітити, що витрати на інновації в промисловості до 2009 року поступово збільшувалися: у 2007 році порівняно з 2006 на 76,2%, у 2008 порівняно до 2007 на 10,5%. Власні витрати підприємств на технологічні нововведення у 2008 році порівняно до 2007 зменшилися на 9,2%, відрахування з державного бюджету суттєво збільшилися у 2,327 разів, іноземні інвестиції зменшилися на 64,1%, а витрати інших джерел зросли на 79,4%. У 2009 році загальна сума витрат знизилася на 33,7% до попереднього року та значно змінилася структура фінансування: власні витрати скоротилися на 28,8%, бюджетні – на 62,3%, інші – на 74%. Проте, більш ніж у 13 разів збільшилося фінансування інновацій за рахунок коштів іноземних інвесторів, що позитивно.

Інноваційна активність промислових підприємств і впровадження інновацій. Зазначимо, що в інноваційному процесі важливо, щоб ініціатива була як з боку фірм-творців, так і фірм-користувачів. Перші повинні бути активними для здійснення винаходів, а інші – бути сприятливішими до нововведень і не проявляти відчуженості [2, с.147]. Наведемо найбільш чітке визначення поняття інноваційної активності: **Інноваційна активність організації** характеризує ступінь участі організації у здійсненні інноваційної діяльності в цілому або окремих її видів протягом певного періоду часу. Ступінь інноваційної активності підприємств визначається як відношення кількості організацій, що здій-

снюють технологічні, організаційні, маркетингові інновації до загальної кількості обстежених за певний період часу організацій в країні, галузі чи регіоні [3,с.483]. В нашій країні поступово зростає кількість нових впроваджених технологічних процесів (у тому числі ресурсозберігаючих), збільшується кількість найменувань нових видів продукції. Але значення таких показників, як питома вага підприємств, що впроваджували інновації, кількість вироблених нових видів продукції та техніки, питома вага реалізованої інноваційної продукції зменшується високими темпами. В ході аналізу статистичного матеріалу був розрахований показник *наукомісткості* виробництва. Його рівень у промисловості України досить низький. Причому в 2007 році порівняно до 2006 цей показник збільшився на 36,4%, в 2008 порівняно до 2007 – знизився на 13,3%, в 2009 порівняно до 2008 – знизився на 24,6%. Звісно, такий стан інноваційної діяльності промислових підприємств можна пов'язати із світовою фінансово-економічною кризою. Сьогодні більшість організацій не може витратити значні кошти на впровадження нововведень, бо усі зусилля спрямовані на виживання та утримання існуючих позицій. Але для покращення ситуації як на окремому підприємстві, так і в розрізі промисловості всієї країни, працювати в напрямку інноваційного розвитку потрібно вже сьогодні.

Література:

1. Державний комітет статистики України. Розділ: Статистична інформація. Наука та інновації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Каракай Ю. В. Пріоритети інноваційного розвитку підприємств / Ю. В. Каракай // Формування ринкових відносин. – 2007. - №9. – С. 146-150.
3. Индикаторы инновационной деятельности: 2009. Статистический сборник / [Н. В. Городникова, С. Ю. Гостева, Л. М. Гохберг и др.]. – М. : Государственный университет – Высшая школа экономики, 2009. – 485 с.